

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร (คลินิกพืช)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง

๑. ความเป็นมา/พระราชดำริ

การใช้เทคโนโลยีการเกษตร หรือ นวัตกรรมที่เหมาะสม เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตและสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นเศรษฐกิจการผลิตภาคการเกษตร โดยจำเป็นต้องมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรวิจัยและพัฒนาภาคการเกษตร ที่เป็นแหล่งบริการความรู้เฉพาะด้านกับเกษตรกรเป้าหมาย ที่จะต้องนำความรู้ วิทยาการใหม่ และการบริการทางวิชาการโดยอาศัยช่องทาง (Channel) ต่าง ๆ ที่สามารถให้บริการตรงความต้องการ และทันต่อเหตุการณ์ การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำให้การบริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี บรรลุผลสำเร็จตามที่มุ่งหวังเร็วขึ้น ซึ่งการดำเนินงานในรูปแบบนี้จะเป็นการบูรณาการนักวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยอาศัยเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วยในการปฏิบัติงาน สามารถเคลื่อนที่เข้าไปได้ทุกจุดสร้างแรงดึงดูดใจให้กับเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการกระตุ้นเกษตรกรให้เกิดการตื่นตัว และยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดี

ในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่กราบบังคมทูลถวาย แต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และ ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์ ทรงพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมาย ตราสัญลักษณ์โครงการ

๒. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้เข้าร่วมโครงการ โดยการออกให้บริการคลินิกพืช มีการแจกเอกสารทางวิชาการ และรับปรึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรในด้านการผลิตพืชให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการผลิตพืชได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้งานวิจัยพัฒนาและงานบริการจัดการไร่นา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ตลอดจนเพื่อสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิชาการ หน่วยงานส่งเสริมและศูนย์บริการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินงานในรูปแบบการบูรณาการนักวิชาการ แต่ละสาขาทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน และการบัญชี ฯลฯ ทำให้การบริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จสามารถกระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัวและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ

๓.๒ วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการบริการทางด้านพืชตามความต้องการและความเหมาะสมของพื้นที่

๒. เพื่อถ่ายทอดงานวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยีทางด้านพืชให้กับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายได้ ปรับใช้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต
๓. เพื่อให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาทางด้านพืชที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้เกษตรกรได้อย่างรวดเร็ว และทัน ต่อเหตุการณ์

๔. พื้นที่เป้าหมาย

๔.๑พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๔.๒พื้นที่เป้าหมายของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

ในพื้นที่จังหวัดตรัง ตามแผนการจัดโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง

๕. หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ :

สำนักงานเกษตรจังหวัดตรัง กรมส่งเสริมการเกษตร

๕.๒หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง
- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

๖. งบประมาณ

๖.๑งบปกติกรมวิชาการเกษตร

งบปกติของหน่วยงานที่ได้รับจำนวน ๕๐,๐๐๐บาท

๖.๒ งบอื่นๆ (ระบุ)

- กปร.
ไม่มี
- มูลนิธิชัยพัฒนา
ไม่มี
- อื่นๆ (ระบุ)
ไม่มี

๗. ผลการดำเนินงาน

๗.๑กิจกรรม ศึกษา /ทดสอบ

ไม่มี

๗.๒กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒.๑แปลงต้นแบบ/แปลงสาธิต

ไม่มี

๗.๒.๒ การฝึกอบรม

ไม่มี

๗.๒.๓ การเป็นวิทยากร

ไม่มี

๗.๒.๔ การผลิตสื่อ / โสตทัศนูปกรณ์

๗.๒.๕ การจัดนิทรรศการ

ได้ดำเนินโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ โดยการออกให้บริการและจัดบอร์ดทางวิชาการร่วมกับโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ของจังหวัดตรัง ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อถ่ายทอดความรู้จากงานวิจัยสู่เกษตรกรและให้คำแนะนำเพื่อไปปรับใช้ในกระบวนการผลิตของเกษตรกร ให้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกและการปฏิบัติดูแลพืชผัก

ไม้ผล ปาล์มน้ำมัน พร้อมแจกเอกสาร คู่มือ แผ่น VCD ให้แก่เกษตรกรผู้ที่เข้ารับบริการ ตลอดจนติดตามผลการให้คำปรึกษาแนะนำ และจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่

จากการร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๖๐ จนถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๑ มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๖๑๗ ราย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ร่วมปฏิบัติงานโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ ตามแผนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสนับสนุนแผนโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ฯ ของจังหวัดตรัง รวมทั้งสิ้น ๔ ครั้ง มีเกษตรกรเข้ารับบริการ จำนวน ๖๗๕ ราย ซึ่งในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา (ตุลาคม ๒๕๖๐- กันยายน ๒๕๖๑) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรัง ได้ออกให้บริการวิชาการด้านพืช จำนวน ๔ ครั้ง ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การออกให้บริการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ จังหวัดตรัง (ต.ค. ๖๐ – ก.ย.๖๑)

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกร ใช้บริการ	ติดตาม ต่อเนื่อง (คลินิก ๐๕)
๑	๒๒ ธ.ค.๖๐	วัดในปง ม.๓ ตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง	๑๕๒	-
๒	๒๑ มี.ค.๖๑	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว ม.๑ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง	๒๑๘	-
๓	๒๔ พ.ค.๖๑	ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ม.๖ ตำบลหนองบ่อ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	๙๘	-
๔	๒-๓ ส.ค.๖๑	ที่ว่าการอำเภอรษฎา ตำบลคลองปาง อำเภอรษฎา จังหวัดตรัง	๒๐๗	-
รวม			๖๗๕	

ตารางที่ ๒ การออกให้บริการโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชน
จังหวัดตรัง”

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	สถานที่	เกษตรกรใช้ บริการ
๑	๒๑ ธ.ค.๖๐	ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเปียง ม.๔ ตำบลเกาะเปียง อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	๖๘
๒	๒๕ ม.ค.๖๑	โรงเรียนบ้านลำพิกุล ม.๘ ตำบลนาชุมเห็ด อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	๔๐
๓	๒๒ ก.พ.๖๑	โรงเรียนวัดมงคลสถาน ตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	๘๕
๔	๒๒ มี.ค.๖๑	โรงเรียนมณฑลสถาน ม.๑๐ ตำบลละมอ อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง	๙๔
๕	๒๖ เม.ย.๖๑	วัดเขาแก้ว ม.๒ ตำบลนาเมืองเพชร อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง	๗๘
๖	๒๕ พ.ค.๖๑	โรงเรียนกันตังรัชฎาศึกษา ม.๙ ตำบลบ่อน้ำร้อน อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง	๒๗
๗	๒๑ มิ.ย.๖๑	องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวตง ม.๑ ตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง	๖๒
๘	๒๖ ก.ค.๖๑	โรงเรียนบ้านหนองบัว ม.๘ ตำบลหนองบัว อำเภอรัษฎา จังหวัดตรัง	๙๕
รวม			๖๑๗

ตารางสรุปผลการติดตามให้บริการแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร (คลินิกเกษตร ๐๕)

ชนิดพืช	ปัญหาที่พบ	วิธีการให้บริการ
ปาล์มน้ำมัน	โรคทะลายเน่า	- แนะนำให้เกษตรกรสำรวจแปลงเมื่อมะทะลายเน่าให้ ตัดออกแล้วนำไปเผาทำลายนอกแปลง - ตัดใบออกตามกำหนด เพื่อให้แปลงโปร่งในหน้าฝน ตัดทะลายตามกำหนด

	หนูกัดกินปาล์มต้นเล็ก	-แนะนำให้ใช้ยาฆ่า ๑ ส่วน ผสมกับปลายข้าว รำ กุ้งแห้ง ๑๐๐ ส่วน วางบริเวณต้นปาล์มน้ำมันจุดละ ๑ ช้อนชา ให้วางเหยื่อพิษเพียงครั้งเดียว และให้ล้อมโคนต้นปาล์มน้ำมันด้วยลวดตาข่าย ขนาด ๐.๕-๑ เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้หนูเข้ากัดแทะ
	การขาดธาตุโปแตสเซียม	-แนะนำให้ใส่ปุ๋ยโปแตสเซียมในแปลงปาล์มน้ำมัน
ลองกอง	ผลแตก ผลเน่า	-แนะนำให้ตัดแต่งผลลองกอง -แนะนำให้ปลิดลองกองที่เป็นโรคทิ้งนอกแปลง -แนะนำให้ฉีดยากำจัดเชื้อรา
	โรคราดำ	-พ่นด้วยกำมะถันผงหรือคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์ เมื่อผลโตพ่นด้วยคาร์เบนดาซิม
	หนอนซอนเปลือก	-ให้ใช้ไส้เดือนฝอยในการฉีดพ่น อัตรา ๔๐ ล้านตัวต่อน้ำ ๑ ปีบพ่นตามส่วนของลำต้นและกิ่งใหญ่ที่ถูกหนอนทำลายในตอนเย็น -แนะนำให้เกษตรกรตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มให้มีแสงที่เหมาะสม
พริก	โรคกุ้งแห้งหรือแอนแทรคโนส	- ควรใช้แคลเซียมโบรอน ๒๐ % โดยช่วงที่พริกออกดอก ให้ฉีดพ่น ๗ วัน/ครั้ง และเมื่อพริกมีผล ให้ฉีดพ่น ๑๐ วัน /ครั้ง - ควบคุมโรคโดยใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร โดยขยายในน้ำเพื่อเอาสปอร์ออกจาก วัสดุ (ข้าวฟ่าง ข้าวโพด) กรองเอาแต่น้ำ และผสมสารจับใบฉีดพ่นทุกๆ 5 - 7 วันโดยฉีดพ่นในช่วงเย็น หรือใช้เชื้อแบคทีเรียบีเอส (บาซิลลัส ซับทิลิส) อัตราการใช้ตามฉลาก เมื่อเริ่มพบอาการของโรคให้ฉีดพ่น บริเวณที่เกิดอาการของโรคทั้งนี้ควรผสมสารจับใบ และฉีดพ่นในช่วงเย็น - ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราพ่นทุก ๑-๒ อาทิตย์ต่อครั้ง ซึ่งมียาที่ใช้ได้ ผลดี เช่น ไดโพลทาเทน ๘๐% WP. ในอัตราส่วนประมาณ ๓๐ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร เบนเลท อัตราส่วนประมาณ ๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร ไซเนป ๘๐% WP. อัตราส่วนประมาณ ๖๐ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดพ่นควรคลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารแมนโคเซบ

	เปลี้ยไฟเข้าทำลาย	-ใช้คาร์บาริลฉีดพ่น เมื่อตรวจพบเปลี้ยไฟระบาด พ่น ทุกๆ ๗-๑๐ วัน
ผักกาดขาว	หนอนกระทู้ผัก	-แนะนำให้ไถตากดินและเก็บเศษซากพืชออกจาก แปลง -แนะนำให้ใช้บีที อัตรา ๔๐-๘๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พ่น ห่างกัน ๗ วันครั้ง
ผักคะน้า	หนอนใยผัก	-ติดกับดักกาวเหนียวสีเหลือง -ใช้สปิโนแซด อัตรา ๒๐-๓๐ มิลลิกรัมต่อน้ำ ๒๐ ลิตร
	เชื้อราเข้าทำลาย	-ก่อนปลูกควรแช่เมล็ดในน้ำอุ่น (อุณหภูมิ ๕๐ องศา เซลเซียส) นาน ๒๐-๓๐ นาที -เมื่อพบการระบาดของแมลงควรพ่นด้วยสารป้องกัน กำจัดโรคพืช
ถั่วฝักยาว	ราสนิม	-ไม่ปลูกพืชแน่นจนเกินไป -ทำความสะอาดแปลงปลูก กำจัดเศษซากพืชที่เป็นโรค -เมื่อพบการระบาดของเชื้อรา ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง
	ราแป้ง	-แนะนำให้ใช้กำมะถันผงละลายน้ำ อัตรา ๓๐-๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสัปดาห์ละครั้ง -ใช้คาร์ราเทนหรือซาฟรอน ฉีดพ่น ๕-๑๐ วันครั้ง
	หนอนเจาะฝักถั่ว	-แนะนำให้ไถพรวนและตากดินก่อนปลูก -ใช้เบต้าไซฟลูทริน ๒.๕ %EC อัตรา ๓๐ มล./น้ำ ๒๐ ลิตร พ่นสารติดต่อกัน ๒ ครั้ง ห่างกัน ๗ วัน
มะเขือ	หนอนเจาะผลมะเขือ	-แนะนำให้เก็บยอดและผลที่ถูกทำลายทิ้งนอกแปลง -ให้ใช้เบต้าไซฟลูทริน ๒.๕%EC อัตรา ๘๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

๗.๓กิจกรรมผลิตและการขยายพันธุ์พืช

ไม่มี

๗.๔กิจกรรมประสานงาน ติดตามและประเมินผล

มีการประชุมคณะกรรมการโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ และกรณีการให้บริการต่อเนื่องดำเนินการ โดยติดต่อประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อเข้าติดตาม เยี่ยมชม และประเมินผลการแก้ปัญหาของเกษตรกร รวมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนกว่าเกษตรกรจะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่มี

๘.ผลสำเร็จ /ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรตรังได้ออกให้บริการคลินิกพืช โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ให้
คำปรึกษา แนะนำการปลูกพืช การให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาโรคพืช และมีเกษตรกรใช้บริการ คลินิกพืช จำนวน
๖๗๕ ราย และมีการติดตามให้บริการต่อเนื่องแก้ไขปัญหาในพื้นที่เกษตรกร จำนวน ๖๐ ราย

๙.ปัญหา/อุปสรรค

ไม่มี

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ วัดในพง
หมู่ที่ ๓ ตำบลอ่าวตง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินเทพยวรางกูร
 ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑
 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว
 หมู่ที่ ๑ ตำบลเขาไม้แก้ว อำเภอสลิกา จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ฯ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร
ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑

ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
หมู่ที่ ๖ตำบลหนองบ่อ อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง

การจัดงานคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๒-๓ สิงหาคม ๒๕๖๑
ณ ที่ว่าการอำเภอรัญญา
ถนนเทศบาลรัญญา ตำบลคลองปาง อำเภอรัญญา จังหวัดตรัง

คลินิกพืช

ดำเนินการบริการแบบต่อเนื่อง (05) ให้กับเกษตรกรในพื้นที่

ทะลายปาล์มเน่า

มะนาวเป็นโรคแคงเกอร์

ลองกองผลแตก ผลเน่า

พริกโดนเพลี้ยไฟ และเป็นโรคแอนแทรกโนส

โรคราสนิมถั่วฝักยาว